

อัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิต

ของ ส.สันติ ทิพณา

Identity and Presentation Strategies in Short Story Collection

Path of life of S.Santi Thipphana

สันติ ทิพณา^{1*}, ภัทรวดี เสนาเนียร¹, นิตยา ตุดะพะ¹

Santi Thipphana^{1*}, Phattharawadee Senanian¹, Nittaya Tutapa¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตำบลเกาะแก้ว

อำเภอเสลภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด 45120

¹Thai Language, Faculty of Education Roi Et Rajabhat University, Koh Kaew Sub-district,

Selaphum District, Roi Et, 45120

*Corresponding author; E-mail: thippana@reru.ac.th, santithippana@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพณา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า

1. อัตลักษณ์ของผู้เขียนทั้ง 5 ด้านคือด้านภูมิหลังด้านการประกอบอาชีพด้านการดำเนินชีวิตด้านบุคลิกภาพและด้านโวหารที่ใช้ในการเขียนกล่าวคือผู้เขียนได้สอดแทรกอัตลักษณ์ของตนเองผ่านงานเขียนจะเห็นว่าผู้เขียนได้ใช้งานเขียนบอกเล่าความเป็นตัวตนผ่านงานเขียนที่เป็นเรื่องจริงเป็นงานเขียนที่เกิดจากประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมาของผู้เขียน

2. กลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพณา พบว่ากลวิธีการนำเสนอในรวมเรื่องสั้นของผู้เขียน พบว่ามีการเปิดเรื่อง เช่น เปิดเรื่องโดยนัยภาพหรือการกระทำขอตัวละครการเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาบุคลิกลักษณะของตัวละคร บรรยายฉาก หรือบรรยายกาศเปิดเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาการเปิดเรื่องโดยการใช้สำนวน คำพังเพย บทกวีหรือคำกล่าวคมคายชวนคิดและเปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตามส่วนการดำเนินเรื่องเช่น การดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาการดำเนินเรื่องย้อนหลัง และการดำเนินเรื่องตามสถานที่และด้านการปิดเรื่องเช่น จบแบบธรรมดาและจบแบบหักมุมโดยเลือกสรรกลวิธีการนำเสนอต่างๆตามเนื้อหาของเรื่องหรือบริบทของเนื้อเรื่องให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่องอีกทั้งผู้เขียนได้เลือกใช้กลวิธีนำเสนอเรื่องสั้น ที่หลากหลายแตกต่างกันไปซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เห็นกลวิธีการนำเสนอที่ต่างกันแต่มีความเหมาะสมด้านเนื้อหาทำให้เรื่องที่น่าสนใจสัมผัสภาพและทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอหรือสื่อสารให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, กลวิธีการนำเสนอ, เรื่องสั้น, ส.สันติ ทิพณา

ABSTRACT

The objective of this research paper is to study the analysis of identity and presenting short story strategies in the collection of short stories. Path of life of S. Santi Thippahana. By being qualitative research and presenting the descriptive research results The results of the research showed that.

1. Identity of the author in all 5 areas: background, occupation Lifestyle Personality And the stylistic aspects of writing. That is, the author inserts his identity through writing. It can be seen that the author uses the work to tell the identity. Through true writings Is a written work that was born From the experience and knowledge accumulated by the author.

2. Strategies for presenting short stories in short stories collection Path of life of S. Santi Thippahana. path of life found that the presentation strategy in the collection of short stories of the author found that the opening of the story, such as the action of the characters. Opening the story by describing the character traits of the character, describing the scene or atmosphere, opening the story with the description of various possibilities. Open the story using dialogue. Opening the story by using aphorism, aphorism, poetry or thoughtful wit. And open the story with the use of tagline tracking. As for the operation, such as the operation in chronological order Past story processing And proceeding according to location. And the closing aspects, such as normal ending and angled ending. By choosing different presentation strategies based on the content of the story or the context of the story Consistency and relationship From the beginning of the story to the end of the story. In addition, the author uses the short story presentation strategy A variety of different. Which allows the reader to see different presentation strategies But suitable for content Causing the subject to read a relationship. And gives readers access to the story that the author wants to present or communicate to Readers know very well.

Keywords : Identity, Presentation Strategy, Short Story, S.Santi Thippahana

บทนำ

วรรณกรรมเรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมร้อยแก้วรูปแบบหนึ่งและได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านรูปแบบและเนื้อหาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ภาษาที่ใช้วิธีการนำเสนอรูปแบบการเขียนแนวการเขียนและเนื้อหาทางความคิดตลอดจนข้อปลีกย่อยต่างๆแล้วแต่ประสบการณ์ของผู้เขียนและยุคสมัยสอดคล้องกับเรื่องสั้น (Shot story) จัดเป็นกรรมกรรมางานเขียนอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในประเภทบันเทิงคดีรูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ แนวคิด ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ตามทัศนะความรู้ และประสบการณ์ของผู้เขียน เรื่องสั้นส่วนใหญ่มักจะจำลองภาพชีวิตเรื่องราวและความเป็นอยู่ของมนุษย์ พร้อมทั้งเสนอภาพสังคมในมุมกว้างและแคบ สอดคล้องกับ บรรจง (2527) กล่าวไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงแนวการเขียนที่มีความเป็นอิสระสูงและแนวการเปลี่ยนแปลงนี้มักจะมีรูปแบบเก่าหลงเหลืออยู่บ้างดังนั้นอาจกล่าวได้ว่างานเขียนเรื่องสั้นในปัจจุบันได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านอยู่มาซึ่งเห็นได้จากเรื่องสั้นในวารสารหนังสือรวมเรื่องสั้นและเห็นได้จากจำนวนนักเขียนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งนักเขียนรุ่นเก่าและนักเขียนรุ่นใหม่เพราะเรื่องสั้นที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวคือสั้นกระชับได้

ใจความและเรื่องสั้นเป็นที่นิยมของนักอ่านในปัจจุบันทำให้มีผู้ที่สนใจเขียนเรื่องสั้นได้สร้างสรรค์ผลงานเรื่องสั้นของตนเองออกสู่สังคมให้ผู้อ่านได้ชื่นชมผลงานในรูปแบบการเขียนเรื่องสั้นในปัจจุบันนักเขียนได้ใช้กลวิธีการนำเสนอที่แปลกน่าสนใจในส่วนของคุณภาพเนื้อหาในการนำเสนอคือจะเน้นในเรื่องของการสะท้อนสังคมในปัจจุบันหรือเสียดสีสังคมและยังสะท้อนเรื่องราวในชีวิตจริงที่ตนเองได้ประสบหรือพบเห็นและนำมาสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของเรื่องสั้นสอดคล้องกับ สันติ (2562) กล่าวว่า วรรณกรรมเรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ที่สะท้อนสภาพแห่งยุคสมัยสามารถนำเสนอปัญหาทางด้านการศึกษาศรีรัฐกิจสังคมการเมืองศาสนาความเชื่อขนบธรรมเนียมประเพณีและธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตของคนในสังคมทั้งนี้เนื่องจากลักษณะพิเศษของเรื่องสั้นที่แตกต่างไปจากวรรณกรรมประเภทอื่นๆ กล่าวคือเนื้อหาจะสั้นกระชับเข้มข้นและสามารถสื่อแนวคิดได้ตรงประเด็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจากเนื้อหาข้างต้นสรุปได้ว่าวรรณกรรมเรื่องสั้นในปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งด้านภาษาและกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและอื่นๆ ทั้งนี้เรื่องสั้นจะออกมาในรูปแบบใดขึ้นอยู่กับว่าผู้ใดเป็นคนแต่งเพราะเรื่องสั้นในปัจจุบันเน้นการแต่งขึ้นโดยประสบการณ์ของผู้แต่งหรืออาจจะเรียกว่าอัตลักษณ์ของนักเขียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบใดทัศนคติความคิดเป็นอย่างไรงานเขียนที่ออกมาสู่ผู้อ่านก็เป็นตัวสะท้อนผู้แต่งได้เป็นอย่างดี

อัตลักษณ์คือจิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกร่วมในสังคมที่เกิดจากการนิยามตัวเองว่าตัวเอง คือใครมีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไรและจะใช้อะไรเป็นเครื่องหมายของการแสดงออกคำว่า อัตลักษณ์ นั้นหมายถึงอะไร ซึ่งถ้าพูดกันง่าย ๆ ก็คือสิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของคนซึ่งส่วนหนึ่งก็จะเป็นลักษณะของตัวตนภายนอก เช่น กิริยาท่าทาง ภาษาและการแสดงออกต่อบุคคลอื่นกับลักษณะของตัวตนภายใน ได้แก่ความรู้สึกนึกคิดนิสัยใจคอ คตินิยม ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ อัตลักษณ์นั้นเป็นเพียงคำที่ต้องการสื่อถึงคำพูดบางประการเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของบุคคลและเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชน เช่น เชื้อชาติ ภาษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่นๆ กล่าวคือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่น ๆ (ยุรฉัตร, 2546)

ส.สันติ ทิพนา เป็นนามปากกาของนายสันติ ทิพนา เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีผลงานรวมเรื่องสั้น เรื่อง “เส้นทางของชีวิตซึ่งเป็นการรวบรวมผลงานการเขียนเรื่องสั้นจำนวน 53 เรื่อง โดยมีเรื่องสั้นบางเรื่องได้ตีพิมพ์ในนิตยสารและวารสารต่าง ๆ เช่น ปี พ.ศ. 2563 เรื่องสั้นที่ถูกตีพิมพ์ล่าสุดในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คือ เรื่องคนเลี้ยงควายผู้ประสบภัย คอลัมน์การประกวดเรื่องสั้นฉบับวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563 หน้า 20-21 ส่วนเรื่องคำสัญญาของลูกชายคนที่ 2 ตีพิมพ์ในวารสารวิทยากร ปีที่ 117 ฉบับที่ 2 เดือนธันวาคม 2561 และเรื่องเสียงกระซิบจากยายแก่ ตีพิมพ์ในนิตยสารชีวิตจริง ปีที่ 40 ฉบับที่ 1195 ปี 2560 จากเรื่องสั้นที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ล้วนถูกตีพิมพ์ใน นิตยสารและวารสารที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย และ ส.สันติ ทิพนา ได้นำผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์และผลงานการเขียนเรื่องสั้นเรื่องอื่น ๆ นำมารวมเป็นเล่ม คือ หนังสือรวมเรื่องสั้น “เส้นทางของชีวิต” ตีพิมพ์ออกเผยแพร่ให้ผู้อ่านได้ติดตามโดยเป็นเสมือนนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีผลงานการแต่งเรื่องสั้นที่ได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสาร นิตยสาร และวารสารต่าง ๆ โดยผู้เขียนได้แฝงอัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นผ่านงานเขียนของตนเองไว้อย่างน่าสนใจและน่าติดตาม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพนา ว่าผู้เขียนว่ามีอัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นอย่างไร มีความสอดคล้องกับเรื่องที่ยกขึ้นอย่างไรซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ผู้อ่านและผู้สนใจได้

ประโยชน์จากวิจัยเรื่องนี้ในด้านอัตลักษณ์ของผู้เขียนและการสะท้อนกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นเพื่อไปปรับใช้ในการเขียนเรื่องสั้นและนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของผู้เขียนเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพนา
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยตามขั้นตอน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัยซึ่งมีขั้นตอนดังนี้
  - 1.1 รวบรวมหนังสือรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนาจำนวน 53 เรื่อง
  - 1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องสั้น
  - 1.3 รวบรวมและศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์
  - 1.4 รวบรวมและศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น
2. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ของ ยุธฉัตร (2546) และแนวคิดเรื่องกลวิธีการนำเสนอของ ไพโรจน์ (2539)
3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพนา

1. **อัตลักษณ์ของผู้เขียน**พบว่าอัตลักษณ์ของผู้เขียนที่พบในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนา มี 5 ด้านดังนี้

- 1.1 ด้านภูมิหลังซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นอดีตหรือความเป็นมาในชีวิตของผู้เขียนเองโดยเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตในครอบครัวชาวนาในพื้นที่ชนบทในภาคอีสานผู้เขียนมุ่งนำเสนออัตลักษณ์ของคนอีสานในการดำรงชีวิตในอดีตที่เป็นชีวิตที่ไม่มีความสะดวกสบายและได้นำเสนอภาพของครอบครัวที่ยากจนต่อสู้ชีวิตเพื่อให้อยู่รอดในแต่ละวันซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงอัตลักษณ์ภูมิหลังของผู้เขียนผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้น เรื่อง ชีวิตการเดินทางของครูคนหนึ่ง ดังปรากฏในความตอนหนึ่งว่า

...หลังจบการศึกษาเดือนมีนาคมในปี2549ผมได้สมัครงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บุคคลของบริษัท ทแทรกอินเตอร์เทรด จำกัดหลายเดือนต่อมาได้สอบเข้าทำงานในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาประสบการณ์การทำงานหลายปีจนเกิดความคิดอยากใช้ความรู้ความสามารถของตนเองที่เรียนมา จึงเข้าไปสมัครเป็นครูผู้สอนภาษาไทยณโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปี2554 ในระหว่างนั้นได้เรียนต่อปริญญาโทสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมไทยเพื่อพัฒนาตนเองในที่สุดผมตัดสินใจลาออกจากราชการของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในปี2558 แต่ไม่ได้ลาออกจากครู เพื่อสอบเข้าไปครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและได้เริ่มต้นเป็นครุมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดในปี2559 จนถึงปัจจุบัน...

(ชีวิตการเดินทางของครูคนหนึ่ง: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องสั้นข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ด้านภูมิหลังของตัวเองผ่านตัวละครในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตการทำงานตั้งแต่เรียนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและจากนั้นประกอบอาชีพอะไรบางอย่างซึ่งเป็นการสื่อให้ผู้อ่านได้ทราบภูมิหลังของตัวละคร

1.2 ด้านการประกอบอาชีพเป็นอัตลักษณ์ที่พบมากที่สุดที่ผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ของตนเอง ด้านการประกอบอาชีพทางการศึกษาคือรับราชการครูและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงฉากที่เป็นห้องเรียนหรือโรงเรียนซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนหรือปัญหาทางการศึกษาหรืออื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยทำให้ผู้อ่านเห็นถึงอัตลักษณ์ด้านการประกอบอาชีพครูได้อย่างลึกซึ้งเพราะผู้เขียนเป็นตัวละครเอกในเรื่องที่นำเสนอเรื่องราวได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้น เรื่อง ดอกไม้ที่ผลิบานของครู ดังปรากฏในความตอนหนึ่งว่า

...คุณครูสาวขับรถมอเตอร์ไซด์ถึงที่หมายอย่างปลอดภัย สู้อห้องเรียนที่มีเด็กน้อยรอให้คุณครูสาวมาเพิ่มเติมความรู้ กิจกรรมนันทนาการ การเรียนการสอนที่ไม่เหมือนใคร การเรียนรู้ที่ทันสมัย สื่อการสอนที่มีคุณภาพดี นักเรียนในชั้นเรียนมีความสุขกับการเรียนรายวิชาภาษาไทย คุณครูสาวคนนี้คือ ครูสุภานิดา ศิริภูธร จบการศึกษา ค.บ.ภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผมเคยสอนเธอตอนนี่บรรจุเป็นข้าราชการครูอย่างเต็มความภาคภูมิใจ ขอให้เธอประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นไป...

(ดอกไม้ที่ผลิบานของครู: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องสั้นข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์การประกอบอาชีพทางการศึกษา กล่าวคือผู้เขียนเป็นอาจารย์ได้พบกับนักศึกษาครูที่ตนเองเคยสอน และขณะนี้นักศึกษาที่ตนเคยสอนได้เปลี่ยนสถานะเป็นคุณครูของนักเรียนแล้ว ซึ่งผู้เขียนได้เขียนถึงความรู้สึกที่ได้เห็นลูกศิษย์ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน

1.3 ด้านการดำเนินชีวิตผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในแบบของคนภาคอีสานเป็นการสื่อให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของคนอีสานหรือแม้กระทั่งประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานที่ผู้เขียนได้แทรกประเพณีวัฒนธรรมไว้ในส่วนหนึ่งของเรื่องทำให้ผู้เห็นภาพการดำเนินชีวิตของคนอีสานที่ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายและมีความสุขกับการดำเนินชีวิตของตนเองผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้น เรื่อง บั้งไฟชีวิต ดังปรากฏในความตอนหนึ่งว่า

..เช้าวันที่สองมิถุนายนอากาศหมุกหมัวครึ้มฟ้าครึ้มฝนไม่นานนักฝนเม็ดเล็กๆทยอยโปรยปรายลงมาพอให้ถนนหนทางได้เปียกชื้น หลังจากที่แห้งเหือดมานานนมพอฟ้าเปิดปลอดโปร่งเสียงเครื่องไฟดังแว่วมาจากท้ายหมู่บ้าน เป็นสัญญาณบอกว่าวันนี้เป็นงานบุญบั้งไฟประจำปีของชาวบ้านเชียงใหม่ตำบลเชียงใหม่อำเภอโพธิ์ชัยที่จัดขึ้นทุกปีในช่วงเดือนมิถุนายนลูกหลานญาติพี่น้องพ่อแม่ลุงป้าน้าอาที่ไปทำงานในเมืองหลวงหรืออยู่ต่างจังหวัดต่างนำบั้งไฟมาจุดถวายหลวงปู่ใหญ่วัดศิระเกษะที่ทุกคนเลื่อมใสศรัทธาเป็นพระพุทธรูปที่อยู่คู่บ้านเชียงใหม่นับร้อยปี...

(บั้งไฟชีวิต :รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องสั้นเรื่องบั้งไฟชีวิตข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิตของผู้เขียน กล่าวคือผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ถึงการดำเนินชีวิตของตนเองเกี่ยวกับการเข้าร่วมประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งจัดขึ้นในทุกปี ในหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของคนอีสานที่มีวิถีชีวิตและมีวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมและเรียบง่าย ตามแบบประเพณีของชาวอีสาน

4. ด้านบุคลิกภาพภายนอกผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการแต่งกายภายนอก ลักษณะการแต่งกายที่ใช้ผ้าพันคอซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอลักษณะการแต่งกายที่ใช้ผ้าพันคอผ่านตัวละครที่มีลักษณะ

ของผู้เขียนทำให้ผู้อ่านเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของผู้เขียนจะใช้ผ้าพันคอที่เป็นผ้าที่ทำจากภาคอีสานซึ่งเป็นลักษณะการแต่งกายเหมือนคนอีสานที่มักจะใช้ผ้าขาวม้าพันคอ เป็นการอนุรักษ์ผ้าขาวม้าของชาวอีสาน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้น เรื่อง เด็กชายตัวดำดังปรากฏในบทความตอนหนึ่งว่า

...ชายหนุ่มอายุราว 30-35 ปี แต่งตัวธรรมดาสวมเสื้อคอปกดี มีผ้าพันคอเป็นเอกลักษณ์
เด็กชายตัวดำถาม เขาก็ตอบกลับที่ ชายหนุ่มล้วงกระเป๋าเสียดึงคอออกมาจากระเป่ากางเกง เอาดอกเดียวไอ้หนู...

(เด็กชายตัวดำ :รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องเด็กชายตัวดำ ที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ด้านบุคลิกภาพภายนอกของตนเองผ่านตัวละครในเรื่อง กล่าวคือบุคลิกภาพด้านการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของผู้เขียนคือการนำผ้าขาวม้ามาพันและสวมใส่เป็นผ้าพันคอทับเสื้อด้านนอก ซึ่งมีความแปลกและเป็นการอนุรักษ์ผ้าขาวม้าของคนอีสาน

5. ด้านโวหารที่ใช้ในการเขียนผู้เขียนใช้โวหารในการเขียน เช่น บรรยายโวหารอธิบายโวหารพรรณนาโวหารอุปมาโวหารสาธกโวหารไม่พบการนำเสนอ และเทศนาโวหารในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่ใช้โวหารด้านการพรรณนาโวหาร คือ เรื่อง เสียงตามสายท้ายหมู่บ้านดังปรากฏในบทความตอนหนึ่งว่า

...อากาศเมื่อวานนี้ต่างกับวันนี้อย่างสิ้นเชิง อากาศเมื่อวานร้อนระอุจนเป็นแปลตแต่ที่สามารถแผดเผาทุกสิ่งอย่างที่อยู่กลางสายแดดได้อย่างมอดไหม้ถ้าอย่างนั้น เสียงไก่ขันปลุกตั้งแต่ตี 5 อากาศวันนี้พอได้คลายร้อนลงบ้าง เพราะฝนตั้งเค้ามาเมื่อตอนเย็น ฟ้าร้องคำรามเบรียงๆ น่าจะกลัว สายฟ้าแลบเป็นทางโผล่ทางโค้งฟ้าผ่านจุดนั้นจุดนี้ ไฟฟ้าภายในบ้านตึ๊ดๆตบ...

(เสียงตามสายท้ายหมู่บ้าน: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องเสียงตามสายท้ายหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้ใช้โวหารในงานเขียน ด้านการพรรณนาโวหาร กล่าวคือผู้เขียนได้ใช้การพรรณนาบรรยายภาคในหมู่บ้านในช่วงเช้า เป็นการพรรณนาให้เห็นถึงบรรยากาศในหมู่บ้านในชนบท

2. ด้านกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของส.สันติทิพนาพบ 3 ด้านดังนี้

2.1 การเปิดเรื่องพบว่ามีกรเปิดเรื่องทั้งหมด 6 ประเด็นดังนี้ 1)เปิดเรื่องโดยนฏการหรือการกระทำของตัวละคร 2)การเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาบุคลิกลักษณะของตัวละครบรรยายฉากหรือบรรยากาศ 3)เปิดเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่างๆ 4)เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา 5)การเปิดเรื่องโดยการใช้สำนวนพังเพยบทกวีหรือคำกล่าวคมคายชวนคิด 6)เปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตามในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่เปิดเรื่องโดยนฏการหรือการกระทำของตัวละครคือ เรื่อง แคนนา ณ เหล่าหนองจอก ดังปรากฏในบทความตอนหนึ่งว่า

...ไก่อ้วผู้เฒ่าบอกฉันบอกเวลา 04.00 น. ผมปลุกน้องชาย หลิน หลิน ลูก ลูก น้องชายเริ่มงัวเงียขี้ตาไปมา ผมลงมาเตรียมจักรยาน น้องชายถือถุงกระสอบปุ๋ย เดินตามหลังมา และกระโดดขึ้นนั่งเบาะท้ายจักรยานขณะที่พ่อแม่ยังนอนหลับอยู่...

(แคนนา ณ เหล่าหนองจอก : รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากตัวอย่างเรื่องสั้นที่ยกตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้เปิดเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครที่กำลังทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพการกระทำของตัวละครในเรื่องในตอนแรกว่าตัวละครจะกระทำสิ่งใดต่อไป

2.2 การดำเนินเรื่องพบว่ามีกรดำเนินเรื่องทั้งหมด 4 ประเด็นดังนี้ 1)การดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา 2) ดำเนินเรื่องย้อนหลัง 3)การดำเนินเรื่องตามสถานที่ 4)การเล่าเรื่องตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า

และผู้เขียนเป็นผู้เล่าในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่ดำเนินเรื่องด้วยการเล่าย้อนหลังคือ เรื่อง คำสัญญาของลูกชายคนที่ 2 ดังปรากฏในความความตอนหนึ่งว่า

...ผมทวนคิดถึงหนอนตัวนั้น ตอนนี้อยู่ในไหแล้ว ไหที่แม่เคยทะนุถนอมมันไม่อยู่ที่เดิม ไหปลาแตกปลาร้าของแม่ถูกทิ้งร้าง หนอนปลาร้า เชือกรัดปลาร้า วางเปล่า นิ่งหยุดไม่ไหวตั้งวันนี้ผมกลับมาเยี่ยมบ้าน ไม่มีแม่เงาของพ่อแม่ มีแต่บ้านที่ว่างเปล่าคร่ำไปด้วยเครื่องตดหมาโยงระยางบนเสาอากาศโทรทัศน์ ได้ลมหนาวอย่างโดดเดี่ยวเดียวดาย ไร้เงาพ่อแม่ที่และน้องชาย..

(คำสัญญาของลูกชายคนที่ 2: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

เรื่องสั้นที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น จากเรื่องคำสัญญาของลูกชายคนที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องย้อนหลัง โดยผู้เขียนจะเปิดเรื่องโดยเล่าเรื่องเวลาในอดีต จนดำเนินมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันหรือเป็นการนำจุดจบของเรื่องมาเล่า เพื่อให้รู้ถึงที่มาที่ไปของตัวละครในเรื่อง

ด้านการเล่าเรื่อง ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง 2 แบบ คือ ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าและผู้เขียนเป็นผู้เล่าในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่ใช้กลวิธีการเล่าแบบผู้เขียนเป็นผู้เล่า คือ เรื่อง สงกรานต์อันเจ็บเหงาดังปรากฏในความความตอนหนึ่งว่า

...เทศกาลสงกรานต์หลายปีแล้วที่เขาไม่ได้กลับบ้าน ด้วยภาระหนี้สินที่กู้ ธกส. มาลงทุนเมื่อหลายปีก่อน ทำให้เขาต้องจากพ่อแม่และจากบ้านเกิดมานานหลายปี เขาอาศัยเช่าห้องพักเล็กใกล้อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เพื่อประกอบกิจการของเขา คือ ขายส้มตำปิ้งไก่ให้หนุ่มสาวโรงงานในย่านนี้มาหลายปี จนมีลูกค้าประจำและคันเคຍถามไถ่กันจนรู้ว่า ส่วนใหญ่ก็เป็นคนบ้านเดียวกันแทบทั้งหมด ปีนี้เขาเตรียมกระเป๋าและของใช้ส่วนตัวเพื่อจะเดินทางกลับบ้านเกิดไปเยี่ยมพ่อแม่พี่น้อง เขาเตรียมไปทั้งหมดขีตและจองตั๋วเพื่อไปจุดมุ่งหมายคือจังหวัดร้อยเอ็ด และบ้านของเขาในที่สุด รถยนต์โดยสารพุ่งทะยานไปสู่ถนน...

(สงกรานต์อันเจ็บเหงา: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากเรื่องสั้นที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องโดยที่ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่องเอง ผู้เขียนเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวทั้งหมด เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้เขียนผ่านงานเขียนของตนเอง

2.3 การปิดเรื่องพบว่า มีการปิดเรื่องทั้งหมด 2 ประเด็นดังนี้ 1)การจบแบบธรรมดาและ 2)จบแบบพลิกความคาดหมายหรือจบแบบหักมุมในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเรื่องสั้นที่ใช้การปิดเรื่องแบบจบแบบพลิกความคาดหมายหรือจบแบบหักมุมคือ เรื่อง สงกรานต์อันเจ็บเหงาดังปรากฏในความความตอนหนึ่งว่า

...คนขับปิกอัพค่อยๆปรับเบาะรถยนต์ขึ้น ขยี้ตาสองสามที อ้าวนี้เรากลับไปตั้งแต่ตอนไหน เราลืมแม้แต่สตาร์ทรถหรือนี่ วัวแจ่งจึงขับรถยนต์คู่ใจไปตามเป้าหมายที่อยู่ในภวังค์ฝัน..

(ปิกอัพคนเดิม: รวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิต)

จากเรื่องสั้นที่ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้ใช้กลวิธีปิดเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านชวนสงสัย และรู้สึกแปลกใจ ที่เรื่องไม่ปิดตามความคาดหมายของผู้อ่าน ซึ่งการปิดเรื่องแบบนี้เป็นการพลิกความคาดหมายหรือจบแบบหักมุม จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกงงและสงสัยในเรื่องที่ผู้เขียนได้สื่อออกมา

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ในงานเขียนรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนาพบว่าอัตลักษณ์ที่ผู้เขียนได้แฝงไว้ในงานเขียนเป็นการสะท้อนตัวตนของผู้เขียนให้ผู้อ่านได้รู้จักแนวคิดทัศนคติของผู้เขียนผ่านงานเขียนอัตลักษณ์ที่พบ 5 ด้านคือ 1) อัตลักษณ์ด้านภูมิหลังซึ่งผู้เขียนบอกเล่าเรื่องราวของตนเองตั้งแต่อดีตให้กับผู้อ่านได้ทราบถึงอดีตของผู้เขียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิศิษฐ์ (2545) กล่าวว่าอัตลักษณ์คือความรู้สึกนึก

คิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่าฉันคือใครซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับบุคคลอื่นผ่านการมองเห็นตนเองและคนอื่นมองเราในขณะนั้นอัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) และพื้นฐานของการเลือกบางอย่างคือมีการแสดงตัวตนกับอัตลักษณ์ที่เราเลือกโดยที่ความสำคัญของการแสดงตัวตน (Marking oneself) นั้นคือสามารถบอกหรือระบุได้ว่าตนเองมีอัตลักษณ์เหมือนกับกลุ่มหนึ่งอย่างไรและแตกต่างกับกลุ่มอื่นอย่างไร 2) อัตลักษณ์ด้านการประกอบอาชีพของผู้เขียนพบว่าอาชีพที่ผู้เขียนทำอยู่คือรับราชการทางการศึกษาอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยเป็นการบอกเล่าประสบการณ์ด้านอาชีพของตนเองผ่านงานเขียนเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการศึกษาอาจารย์นักศึกษารหัสส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานับว่าเป็นอาชีพที่คนในสังคมให้ความสำคัญเคารพนับถือซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมของอิกญา (2546) กล่าวไว้ว่าอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นลักษณะอย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่จะทำให้คนนั้นมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งแตกต่างจากผู้อื่นเห็นได้ว่าอัตลักษณ์เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งในตัวบุคคลซึ่งในทางสังคมวิทยามองว่าเมื่อบุคคลมาอยู่รวมกันในสังคมก็จะมี การติดต่อสื่อสารกันหรือมีการกระทำทางสังคมระหว่างกัน (Social Interaction) โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ขึ้นอยู่กับสังคม (Social Norms) ตามโครงสร้างของสังคมนั้นๆ การกระทำระหว่างกันทางสังคมทำให้บุคคลมีบทบาทตามสถานการณ์ที่ตนสัมพันธ์อยู่เพื่อศึกษาความคาบเกี่ยวและปฏิสัมพันธ์ของทั้งสองระดับนี้ 3) อัตลักษณ์ด้านการดำรงชีวิตของผู้เขียนพบว่าผู้เขียนได้แฝงอัตลักษณ์การดำรงชีวิตของตนเองผ่านงานเขียนเพื่อให้งานเขียนมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของสังคมสำหรับการดำเนินชีวิตที่พบในงานเขียนนั้นเป็นการดำเนินชีวิตแบบคนอีสานมีความเรียบง่ายไม่ว่าจะเป็นอัตลักษณ์การกินการอยู่อาศัยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโจเซฟบี (Joseph B, 1974) ได้อธิบายคำว่าฮีโร่ทางวัฒนธรรม (Culture Heroes) ว่าเป็นเรื่องที่แสดงถึงความสำคัญของสัญลักษณ์ประจำกลุ่มและความภาคภูมิใจประจำกลุ่มความสำคัญของการสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมจะทำให้เห็นถึงความแตกต่างและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ซึ่งความแตกต่างนี้ควรได้รับการยอมรับมากกว่าการตำหนิหรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนเพราะเกิดจากความแตกต่างและการไม่ยอมรับในวัฒนธรรมของกลุ่มนั้นๆ การยอมรับในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มจะทำให้บุคคลได้รับการยอมรับเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ง่ายมากขึ้น 4) อัตลักษณ์ด้านบุคลิกภาพภายนอกของผู้เขียนพบว่าผู้เขียนได้นำเสนอบุคลิกภาพของตนผ่านตัวละครในเรื่องด้วยการแต่งกายที่มีลักษณะมีผ้าพันคอบ่งบอกถึงการแต่งกายของคนอีสานที่มีผ้าขาวม้าพันคอซึ่งเป็นการแสดงอัตลักษณ์ให้เห็นว่าผู้เขียนเป็นคนอีสานที่อนุรักษ์การแต่งกายแบบภาคอีสานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพรทิพย์ (2538) กล่าวว่าสิ่งที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสานอีกอย่างหนึ่งคืออาหารซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นตัวตนและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอีสานประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อที่อยู่เหนือธรรมชาติยึดมั่นในศาสนาและเชื่อในกฎแห่งกรรมทั้งหมดนี้คือสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสานถึงแม้ว่าคนอีสานจะไปประกอบอาชีพในทั่วทุกภาคของประเทศเขาก็จะนำวิถีชีวิตความเชื่อในสิ่งเหล่านี้ไปด้วยและนี่คือความเป็นตัวตนของคนอีสาน 5) อัตลักษณ์ด้านโวหารที่ใช้ในงานเขียนพบว่าผู้เขียนได้ใช้โวหารในงานเขียนที่หลากหลายคือบรรยายโวหารอธิบายโวหารพรรณนาโวหารอุปมาโวหารและเทศนาโวหารเป็นการสร้างอัตลักษณ์ด้านงานเขียนที่หลากหลายของผู้เขียนทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงการนำเสนออัตลักษณ์ในงานเขียนที่แตกต่างกันออกไปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติชัย (2554) กล่าวว่าโวหารที่ใช้ในงานเขียนหมายถึงกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนผู้เขียนย่อมมี “กลวิธี” หรือโวหารหากผู้ใช้ภาษาสามารถเลือกใช้คำหรือประโยคได้อย่างเหมาะสมย่อมทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความประทับใจในงานเขียนหนึ่งๆ ไม่จำกัดว่าต้องใช้โวหารอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นพบว่าผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่อง 3 ด้านคือ

1) ด้านการเปิดเรื่องโดยผู้เขียนใช้การเปิดเรื่องที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องและตามความเหมาะสมของเรื่องเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามเนื้อหาในเรื่องต่อไปซึ่งการนำเสนอการเปิดเรื่องที่

พบมากที่สุดคือการเปิดเรื่องโดยการพรรณนาฉากบรรยากาศในเรื่องซึ่งเป็นการบรรยายความละเอียดของเรื่องทำให้ผู้อ่านสัมผัสถึงอารมณ์ความรู้สึกภายในเรื่องซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุธิดา (2556) กล่าวว่าต้องมีการบรรยายสภาพและบรรยากาศ(Local Color) หมายถึงการพรรณนาภาพอันใดอันหนึ่งเพื่อนำความคิดของผู้อ่านให้ซาบซึ้งในท้องเรื่องให้เห็นฉากที่เราวาดด้วยตัวอักษรนั้นชัดเจน 2) ด้านการดำเนินเรื่องซึ่งผู้เขียนใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและกลวิธีการดำเนินเรื่องที่พบมากที่สุดคือการดำเนินเรื่องตามสถานที่ซึ่งเป็นการดำเนินเรื่องโดยใช้สถานที่ใดที่หนึ่งดำเนินเรื่องทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่องและสอดคล้องกับแนวคิดของไพโรจน์ (2539) กล่าวว่าการดำเนินเรื่องตามสถานที่ที่เกิดเหตุผู้เขียนจะเล่าเรื่องที่เกิดในที่หนึ่งจนสิ้นกระแสความแล้วจึงเล่าเหตุการณ์ที่เกิดในอีกที่หนึ่ง 3) ด้านการปิดเรื่องซึ่งผู้เขียนได้ใช้กลวิธีในการปิดเรื่องที่พบในการศึกษาวิเคราะห์คือการปิดเรื่องแบบธรรมดาตามแบบที่ผู้อ่านคาดหวังไว้หลังจากอ่านเนื้อเรื่องและการปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายกล่าวคือเป็นการปิดเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านประหลาดใจ และจินตนาการต่อว่าเรื่องจะจบอย่างไรจากที่ได้อ่านเนื้อเรื่องข้างต้นโดยกลวิธีในการปิดเรื่องที่พบมากที่สุดคือกลวิธีการปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ (2535) กล่าวว่าการปิดเรื่องแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน (Surprise ending หรือ Twist Ending) การปิดเรื่องแบบนี้เป็นการพลิกความคาดหมายผู้อ่านทำให้ผู้อ่านคาดไม่ถึงการปิดเรื่องประเภทนี้ผู้แต่งต้องมีกลวิธีในการดำเนินเรื่องเป็นอย่างดีและต้องซ่อนบมที่จะพลิกความคาดหมายของผู้อ่านให้สนิทไม่ควรให้ผู้อ่านระแคะระคายตั้งแต่ต้นเรื่องหรือกลางเรื่องเพราะจะทำให้เรื่องขาดความน่าสนใจส่วนมากมักปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นมากกว่านวนิยายเช่นในเรื่องสร้อยคอที่หายของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์เป็นต้นโดยเฉพาะเรื่องสั้นในยุคบุกเบิกมักได้รับอิทธิพลการปิดเรื่องแบบนี้จาก O.Henry และ Guy de Maupassant เป็นอันมากแม้ในปัจจุบันจะเสื่อมความนิยมไปบ้างแล้วแต่ก็ยังมีผู้ปิดเรื่องแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายให้ผู้อ่านกันอยู่เสมอในงานเขียนประเภทอาชญาวิทยานวนิยายลึกลับที่ซ่อนเงื่อนปมไว้มิมีการใช้วิธีการปิดเรื่องอยู่

จากการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้นเส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนาผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ของตนเองแฝงไว้ในงานเขียนของตนเองได้อย่างลงตัว แสดงถึงด้านภูมิหลังการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต บุคลิกภาพ และการใช้โวหารด้านการเขียน เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักเกี่ยวกับตัวตนของผู้เขียนในด้านต่างๆมากขึ้นและ การใช้กลวิธีในการนำเสนอเรื่องสั้น เช่น การเปิดเรื่องการดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง ซึ่งผู้เขียนนั้นได้ใช้รูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเนื้อเรื่องเพื่อให้เนื้อเรื่องทั้งหมดเกิดความสัมพันธ์ภาพและชวนให้ผู้อ่านติดตามอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอ ในรวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. อัตลักษณ์ในงานเขียนของ ส.สันติทิพนา

ผู้วิจัยพบว่าอัตลักษณ์ที่พบในรวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิตของ ส.สันติทิพนา ผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ผู้เขียน พบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านภูมิหลัง ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ เป็นอดีต หรือความเป็นมาในชีวิตของผู้เขียนเอง โดยเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวกับ วิถีชีวิตในครอบครัวชาวนาในพื้นที่ชนบทในภาคอีสาน ผู้เขียนมุ่งนำเสนออัตลักษณ์ของคนอีสานในการดำรงชีวิตในอดีต ที่เป็นชีวิตที่ไม่มีความสะดวกสบาย และได้นำเสนอภาพของครอบครัวที่ยากจน ต่อสู้ชีวิตเพื่อให้อยู่รอดในแต่ละวัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงอัตลักษณ์ภูมิหลังของผู้เขียน

2. ด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่พบมากที่สุด ผู้เขียนได้นำเสนออัตลักษณ์ของตนเองด้านการประกอบอาชีพทางการศึกษา คือรับราชการครู และอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงฉากหรือสถานที่ที่เป็นห้องเรียน โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนหรือนำเสนอปัญหาทางการศึกษาหรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภายในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงอัตลักษณ์ด้านการประกอบอาชีพครูได้อย่างลึกซึ้ง เพราะผู้เขียนเป็นตัวละครเอกในเรื่องที่นำเสนอเรื่องราวได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการดำเนินชีวิต ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในแบบของคนภาคอีสาน เป็นการสื่อให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตประจำวันของคนอีสาน หรือแม้กระทั่งประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานที่ผู้เขียนได้แทรกประเพณีวัฒนธรรมไว้ในส่วนหนึ่งของเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพการดำเนินชีวิตของคนอีสานที่ดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง และมีความสุขกับการดำเนินชีวิตของตนเอง

4. ด้านบุคลิกภาพภายนอก ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการแต่งกายภายนอก ลักษณะการแต่งกายที่ใช้ผ้าพันคอ ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอลักษณะการแต่งกายที่ใช้ผ้าพันคอ ผ่านตัวละครที่มีลักษณะของผู้เขียน ทำให้ผู้อ่านเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายของผู้เขียนจะใช้ผ้าพันคอที่เป็นผ้าที่ทำจากภาคอีสาน เป็นลักษณะการแต่งกายเหมือนคนอีสานที่มักจะใช้ผ้าขาวม้าพันคอ

5. ด้านโวหารที่ใช้ในการเขียน จากโวหารที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ทั้งหมด 6 ประเด็น ดังนี้ 1) บรรยายโวหาร ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาในการบรรยายหรือบอกเล่าเรื่องราวในนั้น ๆ ให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา 2) อธิบายโวหาร ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ เพื่ออธิบายเรื่องราวในเรื่อง อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบและเข้าใจเป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลัง 3) พรรณนาโวหาร ซึ่งเป็นจำนวนมากที่สุดด้านการใช้โวหารในการเขียน ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ในการให้รายละเอียดของบรรยากาศ ตามสถานที่ในแถบภาคอีสาน ทำให้ผู้อ่านได้สัมผัสอารมณ์ความรู้สึกของบรรยากาศที่ผู้เขียนได้พรรณนาขึ้น และทำให้ผู้อ่านได้เกิดจินตนาการภาพบรรยากาศในเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี 4) อุปมาโวหาร ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนั้น เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันดี จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้เป็นอย่างดี 5) สาธกโวหาร ไม่พบการนำเสนอเรื่องราวที่สอดคล้องกับสาธกโวหารในงานเขียน 6) เทศนาโวหาร ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ ที่ทำให้ผู้อ่านได้ขบคิดจากเรื่องและเป็นการเตือนสติให้ผู้อ่านอีกด้วย

ด้านอัตลักษณ์ด้านการใช้โวหารในงานเขียน พบว่าผู้เขียนได้ใช้อัตลักษณ์ในงานเขียนที่หลากหลาย ตามเนื้อหา และองค์ประกอบต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวผ่านอัตลักษณ์ในการเขียนที่สอดคล้องกับเรื่องได้อย่างเหมาะสม

2. กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นในหนังสือรวมเรื่องสั้น เส้นทางของชีวิตของ ส.สันติ ทิพนา

ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีการเขียนเรื่องสั้นที่พบในรวมเรื่องสั้น “เส้นทางของชีวิต” ของ ส.สันติ ทิพนา ผู้เขียนได้นำเสนอกลวิธีในการเขียนเรื่องสั้นที่พบ 3 ด้าน ดังนี้

1. การเปิดเรื่องกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น ด้านการเปิดเรื่องทั้งหมด 6 ประเด็นดังนี้

1.1 เปิดเรื่องโดยนากฎการหรือการกระทำของตัวละคร ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการเปิดเรื่องโดยการกระทำของตัวละครในเรื่อง ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ แล้วผู้เขียนก็บรรยายพฤติกรรมนั้น ๆ

1.2 การเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาบุคลิกลักษณะของตัวละคร บรรยายฉาก หรือบรรยากาศ ซึ่งพบมากที่สุดด้านการเปิดเรื่อง ผู้เขียนได้เปิดเรื่องโดยการบรรยายฉาก บรรยากาศของเรื่อง ซึ่งจะเป็นการบรรยายบอกรายละเอียดของฉาก และบรรยากาศภายในเรื่อง

1.3 เปิดเรื่องด้วยการบรรยายความเป็นไปต่าง ๆ ผู้เขียนได้บรรยายความเป็นไปทั่วไปของเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวอย่างคร่าว ๆ

1.4 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ผู้เขียนจะใช้การเปิดเรื่องโดยการสนทนาของตัวละครในเรื่อง เพื่อเป็นการเปิดเรื่องโดยที่ผู้อ่านได้รู้จักตัวละครในเรื่อง และบทสนทนานั้นเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่ทำให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นการกล่าวถึงอะไรในเรื่อง

1.5 การเปิดเรื่องโดยการใช้สำนวน พงษ์เพย บทกวี หรือคำกล่าวคมคาย ขวนคิดซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการเปิดเรื่องโดยการใช้สุภาษิตในการให้ผู้อ่านได้สงสัย และสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะอ่านว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์อย่างไรภายในเรื่อง

1.6 เปิดเรื่องด้วยการใช้คำโปรยชวนติดตาม ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอการเปิดเรื่องโดยการใช้ประโยคที่ชวนติดตาม เป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจ และอยากติดตามเนื้อหาของเรื่อง

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการเปิดเรื่องทั้ง 6 วิธี ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน และการเปิดเรื่องยังสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาของเรื่องอีกด้วย การเปิดเรื่องที่น่าสนใจตามบริบทของเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องเบื้องต้น ก่อนที่อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด เป็นการลำดับเรื่องอย่างคร่าว ๆ ว่าเนื้อเรื่องต้องการนำเสนอเรื่องใด เพราะการเปิดเรื่องกับเนื้อเรื่องจะสอดคล้องสัมพันธ์กัน

2. การดำเนินเรื่อง

กลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น ด้านการดำเนินเรื่องทั้งหมด 4 ประเด็นดังนี้

2.1 การดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา ผู้เขียนได้นำเสนอการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาก่อน - หลัง เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อเรื่องตามลำดับเวลาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2.2 ดำเนินเรื่องย้อนหลังซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องจากการเล่าผลที่เกิดขึ้นในอดีตก่อนแล้วจึงย้อนไปเล่าเรื่องราวที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ในปัจจุบัน

2.3 การดำเนินเรื่องตามสถานที่ซึ่งเป็นกลวิธีการดำเนินเรื่องที่พบมากที่สุด ผู้เขียนได้นำเสนอเรื่องราวจากการใช้สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในการดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง

2.4 การเล่าเรื่อง ซึ่งการเล่าเรื่องแบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้ 1) ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า ซึ่งผู้เขียนได้ใช้ตัวละครในเรื่องตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้ดำเนินเรื่องตั้งแต่เริ่มเรื่อง จนจบเรื่อง ให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมด 2) ผู้เขียนเป็นผู้เล่า ซึ่งผู้เขียนเป็นคนดำเนินเรื่องหรือเล่าเรื่องราวที่เกิดจากประสบการณ์ของตน หรือเรื่องราวที่ได้ประสบด้วยตนเอง เป็นการเล่าที่รู้แจ้ง ทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ตามประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ประสบมาก่อนหน้านี้

จากการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีในการดำเนินเรื่องทั้งหมด 4 วิธี จะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องที่หลากหลาย ตามบริบทของเนื้อเรื่อง และเพื่อความเหมาะสมของเนื้อหา กลวิธีการดำเนินเรื่องจึงแตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้อ่านได้เข้าถึงอารมณ์ของเรื่องได้เป็นอย่างดี

3. การปิดเรื่อง

กลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น ด้านการปิดเรื่องทั้งหมด 2 ประเด็นดังนี้ 1) การจบแบบธรรมดา ผู้เขียนได้นำเสนอกลวิธีการปิดเรื่องที่จบแบบธรรมดา ตามเนื้อหาของเรื่อง และตามความคาดหวังของผู้อ่าน 2) จบแบบพลิกความคาดหมายหรือจบแบบหักมุม ซึ่งเป็นการปิดเรื่องที่พบมากที่สุด ผู้เขียนต้องการนำเสนอกลวิธีการปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านต้องจินตนาการตอนจบของเรื่องด้วยตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีขอขอบคุณนักเขียน ส.สันติ ทิพนาที่ให้ความอนุเคราะห์หนังสือรวมเรื่องสั้น
เส้นทางของชีวิตและขอขอบคุณเจ้าของแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยและอ้างอิงในครั้งนี้
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย พินโน และคณะ.(2554). ภาษาและการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บรรจง บรรเจิดศิลป์.(2527).วางทวนแพงปากกา รวมงานวรรณกรรมวิจารณ์ ในรอบกว่า 20 ปี. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ :มติชน.
- พรทิพย์ ชังธาดา.(2538). วรรณกรรมท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. (2545).อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ บุญประกอบ. (2539). การเขียนสร้างสรรค์ เรื่องสั้น-นวนิยาย.กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- ยุรฉัตร บุญสนิท. (2546). ลักษณะความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม. ในพัฒนาการวรรณคดี (65). นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศิวภรณ์หอมสุวรรณ. (2535). วรรณกรรมปัจจุบัน. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาไทยคณะวิชามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- สันติ ทิพนา.(2562). ปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า
ประจำปี 2561. ศรีวนาลัย.9(1),35-51.
- ส.สันติ ทิพนา (นามแฝง). (2562). เส้นทางของชีวิต.ร้อยเอ็ด : ม.ป.ท.
- สุธิดา ชูเกียรติ. (2556). การเขียนบันเทิงคดี. ค้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2563 จาก
<http://technocommunication1112.blogspot.com/2013/05/12-short-story-6-1-2-complication.html>
- อภิญาเพื่อฝูงสกุล.(2543). แนวคิดหลักทางสังคมวิทยาเรื่องอัตลักษณ์. เอกสารประกอบการนำเสนอ
ในงานประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยาครั้งที่ 1 คณะกรรมการสถาบันวิจัยแห่งชาติ.
- Joseph B.Aceves.(1974). Identity,Survival&Chang.General Learning Corporation.